

Het spoor naar huis

Van Susie Finkbeiner verscheen eerder bij Uitgeverij Mozaïek:

En verlos ons van het stof

SUSIE FINKBEINER

Het spoor naar huis

Uitgeverij Mozaïek, Utrecht

*Ter nagedachtenis aan
Wendy Gingrich*

ISBN 978 90 239 5207 7 (boek)

ISBN 978 90 239 5208 4 (e-book)

NUR 342

Vertaling: Gerda Lok-Bijzet

Ontwerp omslag: Bij Barbara

Omslagbeeld: Jake Olson / Trevillion Images

Vormgeving binnenwerk: Gewoon Geertje

Oorspronkelijk verschenen bij Kregel Publications, Grand Rapids, Michigan,
USA, onder de titel *A Trail of Crumbs*.

Engelstalige uitgave © 2016 Susie Finkbeiner

Nederlandse uitgave © 2018 Uitgeverij Mozaïek, Utrecht

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaïek.nl

1

Red River, Oklahoma
Palmpasen, 14 april 1935

Het kon me niet schelen dat het slecht voor je ogen was om te lang in de zon te kijken. Ik moest gewoon omhoog blijven staren, naar die heldergele zon die aan de hemel stond te flonkeren. Ik kon me niet meer herinneren wanneer we voor het laatst zo'n vredige, wolkeloze dag hadden gehad. Er stond vandaag zelfs geen zuchtje wind. En er waren vast een heleboel dingen die ik op deze zondagmiddag had kunnen doen. Maar ik wilde alleen maar hier op de veranda blijven zitten en de zon op mijn huid voelen.

Ik was er heilig van overtuigd dat het zondig zou zijn om binnen te blijven nu God ons dit fantastische weer had geschonken. En volgens dominee Ezra Anderson kwam het juist door onze zonden dat we in deze stoffige puinhoop waren beland. Maar dit moest wel een teken zijn dat God niet meer kwaad op ons was, dacht ik.

Misschien had Hij eindelijk besloten om ons te vergeven.

Mijn grote zus Beanie zat naast me op de veranda. Ze had haar ogen stijf dichtgeknepen, alsof ze geen millimeter zonneschijn wilde doorlaten. Af en toe kwamen er kleine grommende geluidjes uit haar keel. Ik was inmiddels wel gewend aan de geluidjes van Beanie en stoorde me er al lang niet meer aan. Maar dat gold jammer genoeg niet voor iedereen in ons dorp.

De meeste mensen begrepen Beanie gewoon niet. Er was in heel Red River niemand zoals zij. Ze was vergeleken met andere

mensen niet erg slim, want toen ze geboren werd, ademde ze niet. Soms leek het wel alsof de mensen in ons dorp gewoon niet wisten dat het verkeerd is om zomaar onaardige dingen over een ander te zeggen. Ze noemden mijn zusje idioot, of stom, of nog gemenere dingen. Wat mij betreft waren de mensen die zulke dingen zeiden zélf juist niet goed snik.

Omi luisterde nooit naar wat andere mensen zeiden. Ze had me verteld dat Beanie precies was zoals God haar bedoeld had. En dat niemand het recht had om daaraan te twijfelen.

Omi wist altijd precies wat ze moest zeggen om me op te vrolijken. Ik vroeg me af of ze de mensen in de hemel ook opvrolijkte met haar wijze woorden en lieve glimlach, zoals ze dat op aarde had gedaan. Ik zag haar in gedachten door de hemel kuieren en miste haar ineens verschrikkelijk.

‘Ik wil dat je me een verhaaltje voorleest,’ zei Beanie. Ze deed één oog open en keek me daarmee aan.

‘Is dat zo?’ zei ik, terwijl ik voorzichtig naar haar glimlachte. Ze gromde instemmend.

‘Dan moet je even mijn boek van de boekenplank pakken.’ Ik knikte naar de open voordeur. ‘Dan kan ik je voorlezen.’

‘Ik wil niet naar binnen.’

‘Nou, ik ook niet,’ verzuchtte ik.

Ik werd soms zo moe van Beanie. Ze deed altijd waar ze zelf zin in had en was zo koppig als een ezel. Als ze in haar hoofd had gehaald dat ze ergens geen trek in had, dan was het onmogelijk om haar op andere gedachten te brengen. Ze bleef dan zitten waar ze zat, net zolang tot je het opgaf. Veel dingen deed ik dus maar voor haar, dan wist ik in elk geval zeker dat het goed afliep.

‘Ik wil dat je me een verhaaltje voorleest,’ herhaalde Beanie, voor het geval ik vergeten was wat ze zojuist had gezegd.

‘Wat vind je ervan als ik je gewoon een verhaaltje vertel?’ vroeg ik. ‘Wat wil je horen?’

‘Over het meisje en de jongen in het bos.’

‘Ben je hun namen nou alweer vergeten?’ vroeg ik.

Ze kneep haar ogen dicht en knikte.

‘Hans en Grietje,’ zei ik. ‘Bedoel je die?’

‘Uh-huh,’ gromde Beanie.

Grijnzend schoof ze naar achteren, zodat ze tegen het latwerk van de veranda kon leunen. Ze hield haar hoofd schuin en liet de zon op haar gezicht schijnen. Haar wilde, donkere haarbos vormde een pluizige krans rond haar gezicht.

‘Vooruit dan maar,’ zei ik. ‘Er waren eens een jongen en een meisje die Hans en Grietje heetten. Ze woonden in een diep, donker bos, samen met hun vader en hun moeder.’

‘Maar dat was niet hun echte mama,’ zei Beanie. ‘De echte was dood.’

‘Klopt. Ze hadden een stiefmoeder.’

‘Een heel gekke stiefmoeder. Ze was helemaal niet aardig.’ Beanie gluurde even naar me door haar half dichtgeknepen ogen.

Mijn gedachten dwaalden af naar mama, die niet mijn echte mama was. Papa en zij hadden me aangenomen als hun eigen kind en hadden me nooit anders behandeld dan Beanie. Mama hield van me en noemde me zelfs het cadeau waar ze al jaren op had gewacht.

Ik was kort na mijn geboorte door Winnie te vondeling gelegd. Winnie was mijn echte moeder en dat was het best bewaarde geheim in heel de geschiedenis van Red River. Ik moest elke dag wel even aan haar denken, of ik het wilde of niet. En altijd als Winnie mijn gedachten binnendrong, zag ik weer hoe ze doodgeschoten werd. Dan zag ik haar glazige ogen en bloedende lichaam, waaruit het leven wegsijpelde.

Het was nu al ruim een maand geleden gebeurd en stiekem hoopte ik dat mijn herinneringen vanzelf zouden vervagen. Het zou vast helpen als er nog veel van zulke zonnige dagen kwamen.

Beanie maakte een van haar geluidjes en haalde me daarmee uit de nare herinnering, terug naar de zonovergoten veranda.

‘Nee,’ zei ik. Ik ging rechtop zitten. ‘Ze was niet echt aardig. De stiefmoeder was juist erg gemeen en egoïstisch. En toen ze

ontdekte dat ze geen brood meer op de plank had, werd ze alleen maar nog gemener.'

Ik keek even achterom en zag mama in de tuin staan. Ze stond een deken uit te kloppen. Een wolk van Oklahomastof stooft op. Toen mama zag dat ik naar haar keek, glimlachte ze even.

'Ondertussen,' ging ik verder, 'had de gemene stiefmoeder besloten om de kinderen weg te sturen.'

'Het bos in,' beaamde Beanie.

'Maar Hans was een slimme jongen. Hij had zijn stiefmoeder stiekem afgeluisterd en bedacht een plan.'

'Hij nam een stuk brood mee.' Beanie sloeg naar een kever die te dicht bij haar gezicht kwam.

'Hij brak het brood in allemaal kleine stukjes. En toen Grietje en hij achter hun vader aan het donkere bos in liepen, gooide hij al die kleine stukjes brood achter zijn rug op de grond. Zo maakte hij een spoor van kruimels, zodat hij de weg naar huis gemakkelijk terug zou vinden.'

'Maar ze kwamen nooit meer thuis,' zei Beanie. 'Want als je eenmaal weggaat, kom je nooit meer terug.'

Ze draaide haar gezicht in de richting van het dorp en deed haar ogen open. Ze fronste haar borstelige wenkbrauwen en wreef met de rug van haar hand over haar neus.

'Wat bedoel je?' vroeg ik verbaasd.

Maar Beanie deed of ze me niet had gehoord. Ook al wist ik heel goed dat dat wel zo was. Ze veegde haar handen af aan haar rok en kneep haar ogen weer dicht. 'Ik heb genoeg gehoord,' zei ze.

Ik keek naar haar toen ze haar hoofd weer tegen het hek legde. Binnen een minuut begon ze snurkgeluidjes te maken die niet echt waren. De bedoeling was duidelijk: ze wilde dat ik haar met rust liet.

Ze had haar handen tot vuisten gebald en in haar schoot gelegd. Haar vieze nagels drukten in haar handpalm. Ik legde mijn hand op die van haar.

'Ik hou van je,' zei ik.

En dat meende ik.

Heel even pakte ze mijn vingers vast. Ze kneep erin en ging toen door met haar zogenaamde gesnurk.

In onze achtertuin was Millard druk in de weer met zijn hoefijzers. Hij was de burgemeester van Red River, al zolang men zich kon herinneren. Millard zei zelf altijd dat hij als onze burgemeester was geboren, maar ik wist dat dat niet waar was. Hij was namelijk niet geboren in Red River, maar in Virginia. Maar ik vertelde hem maar niet dat ik dat wist. Het zou een beetje onbeleefd zijn om hem terecht te wijzen.

Mama had me geleerd dat dames oudere mannen nooit mogen tegenspreken. Het was sowieso onbeleefd om tegen iemand te zeggen dat hij oud was.

Om mama een plezier te doen, probeerde ik me zoveel mogelijk als een dame te gedragen. Maar ik vond het af en toe behoorlijk ingewikkeld.

‘Je moet je hoefijzer op deze manier vasthouden,’ zei Millard. Hij stak zijn arm op, zodat Ray het goed kon zien. ‘Heel goed, precies zo.’

Ray Jones stond naar Millard te knikken. Hij was elf en een half, een jaar ouder dan ik. Toch vond hij het niet erg om mijn beste vriend te zijn. Goed, hij was zo ongeveer het laatst overgebleven kind in het dorp met wie ik bevriend kon zijn. Maar zelfs al zouden er duizenden andere kinderen in Red River zijn om mee te spelen, dan nog koos ik Ray als mijn beste vriend.

Hij woonde bij ons sinds het deelpachtershuisje waarin hij had gewoond na een stofstorm was ingestort. Omi zei altijd dat God alle dingen doet meewerken ten goede voor wie Hem liefhebben. Als er al iets goeds kon voortkomen uit al dat stof, dan moest het wel zijn dat ik Ray nu wat vaker om me heen had.

‘Voordat je gooit, moet je je arm naar achteren zwaaien.’ Millard liet Ray zien wat hij bedoelde en wierp het roestige hoefijzer naar een paal in de grond. Het hoefijzer kletterde tegen de

paal, draaide er een paar rondjes omheen en belandde met een plof op de grond. ‘Zo doe je dat, fluitje van een cent.’

Ray richtte zijn ogen op de paal, stak het puntje van zijn tong uit zijn mond en fronste zijn voorhoofd.

Ik kwam overeind en keek toe.

Voor zover ik wist, had Rays vader nooit de tijd genomen om spelletjes met zijn zoon te doen. Meneer Jones was vaak te druk geweest met liters whisky drinken. Hij was bijna nooit thuis en zwierf overal en nergens rond. Niemand wist precies wat hij uitvoerde. Hij zei wel dat hij op zoek was naar een baan, maar we wisten allemaal wel beter. En als hij al thuis was, dan deed hij niks anders dan zijn vrouw en kind slaan. Zonder reden. Maar nu kon hij zijn familie geen pijn meer doen. Hij was dood. Meneer Jones had zichzelf van kant gemaakt. Ik vroeg me af of Ray werd achtervolgd door het beeld van zijn vader, bungelend aan een touw.

Ik hoopte van niet.

Nu meneer Jones niet meer leefde, hadden papa en Millard Ray onder hun hoede genomen en leerden ze hem allemaal manendingen. Maar dat hielp vast niet genoeg om Rays pijn echt te verzachten.

Het moest verschrikkelijk zijn om je vader te verliezen, zelfs als hij een gemene rotzak was.

Toen hun spel was afgelopen, zag ik dat Ray zijn schouders liet zakken. Hij kon niet zo goed tegen zijn verlies. Maar toen Millard hem lachend de hand schudde, wist ik dat Ray er gauw weer overheen zou zijn.

‘Je bent een snelle leerling,’ zei Millard. Hij gaf Ray een aai over zijn bol. ‘Over een poosje ben je beter dan ik, dat weet ik zeker.’

‘Nou, nou,’ zei papa. Hij kwam door de achterdeur naar buiten, sprong van de veranda en liep naar Millard toe. ‘Wat hebben we hier?’

‘Ik vond dat het wel een mooie dag was voor een potje hoefijzer werpen,’ antwoordde Millard. Hij deed zijn hoed af en depte

zijn voorhoofd met een zakdoek. ‘Wat denk je, durf je het tegen me op te nemen?’

‘Heel graag,’ Papa wreef in zijn handen. ‘Het is al even geleden.’

‘Maak je geen zorgen,’ knikte Millard. ‘Ik zal het je niet te moeilijk maken.’

Papa bukte en raapte een hoefijzer van de grond. Hij wierp het ding naar de paal en miste met een meter afstand.

‘Het lijkt erop dat ik jou eerst ook wat lesjes moet geven,’ lachte Millard.

Ray kwam mijn kant op. Hij had zijn handen diep weggestopt in de zakken van zijn tuinbroek. Zijn blote voeten sloften door het stof.

‘Zin om een rondje te lopen?’ vroeg hij.

Ik haalde mijn schouders op. Ik durfde niet te zeggen dat mama liever niet wilde dat ik zomaar de hort op ging. Ze hield me goed in de gaten sinds Eddie DuPre me had ontvoerd en in een kelder had verstoppt. Ik had sindsdien zoveel nachtmerries gehad, dat ik het eigenlijk ook helemaal niet zo erg vond dat mama een oogje in het zeil hield.

‘Kom op, nou’ zei Ray.

‘Ik weet het niet.’ Ik sloeg mijn armen over elkaar.

‘Denk je dat je moeder het niet goed vindt?’ vroeg hij.

Ik haalde nogmaals mijn schouders op.

‘Je kunt het toch vragen?’

Ik schudde mijn hoofd.

‘Ben je bang?’ vroeg Ray. Zijn vraag was niet gemeen bedoeld. ‘Je hoeft niet meer bang te zijn, Pearl.’

Het lukte me niet om hem aan te kijken en daarom draaide ik me om naar het inmiddels kale deel van de tuin, waar mama ooit een moestuintje had gehad. Het tuintje was al lang overgeleverd aan droogte en stof, net als eigenlijk alles wat hier ooit gegroeid en gebloeid had. Veel kans op leven was er niet meer in dit niemandsland.

‘Ik ben niet bang,’ fluisterde ik. Maar dat was een leugen en Ray wist dat.

‘Er zal jou niks niet overkomen, dat beloof ik,’ zei hij. ‘Vertrouw je me?’

Dat deed ik en dat zei ik hem ook.

‘Meneer de sheriff?’ riep Ray. Hij draaide zich om naar papa. ‘Is het goed als Pearl en ik een eindje gaan lopen?’

‘Ga je gang,’ antwoordde papa. Hij had zijn aandacht bij het spelletje. ‘Blijf wel een beetje in de buurt, goed? We gaan straks eten.’

‘Ja, meneer.’

Papa gooide het hoefijzer en miste opnieuw. Millard moest zo hard lachen dat zijn hoofd achterover zakte. Door het aanstekelijke geluid van zijn lach durfde ik er bijna op te vertrouwen dat de droogte eindelijk voorbij was en dat er betere tijden zouden aanbreken.

Millards lach zorgde ervoor dat ik me minder bang voelde. Niet veel minder, maar toch een beetje.

De dominee had ons vanochtend in de kerk verteld dat God zijn toorn eindelijk had opgebruikt. Hij zei dat God ons niet meer zou straffen voor onze overtredingen. Het loon was betaald en de zegeningen waren onderweg, wat dat ook mocht betekenen. Om heel eerlijk te zijn, geloofde ik maar weinig van wat de dominee allemaal zei.

Bij Millard was dat anders. Zelfs als Millard zou zeggen dat olifanten naar de sterren konden vliegen en dat padhagedissen konden praten, zou ik daar geen seconde aan twijfelen.

‘Kom nou.’ Ray gaf me een por.

Ik liet me van de veranda glijden en rende achter hem aan.

‘Ray!’ riep papa ons achterna. ‘Zorg je wel goed voor mijn meisje?’

‘Ja, meneer!’ schreeuwde Ray terug, terwijl hij over zijn schouder keek.

We holden naar de voorkant van het huis, waar Beanie nog

steeds tegen het verandahek zat. Maar nu waren haar ogen wijd open en ze ademde diep in en uit. Het leek net of ze een bepaalde geur op het spoor was.

Ik slikte even en probeerde het angstige gevoel dat in mij opborrelde terug te duwen. Er zou niets gebeuren, zei ik tegen mezelf. In elk geval niet vandaag. En ik hoefde alleen maar naar de strakblauwe lucht te kijken om mezelf te overtuigen.

Mama had mijn blonde haar niet opgestoken en daarom danste het tijdens het rennen om mijn hoofd. Ik voelde me weer even jong en wild. Maanden geleden zou ik misschien zelfs in galop zijn uitgebroken, terwijl ik deed of mijn haren de manen van een paard waren en mijn voeten hoeven. Maar dat was vroeger.

Toch voelde het goed om zo naast Ray te rennen, met mijn haren wapperend in de wind. Als het aan mij lag, mocht dit gevoel wel eeuwen duren. Het was alsof de hele wereld vannacht was veranderd. Zelfs de lucht rook anders, naar schone was. Ik vroeg me af of de lente ook zo had geroken in de tijd dat Oklahoma nog niet door stofstormen werd geteisterd. Maar als dat zo was, kon ik het me in elk geval niet meer herinneren.

Toen we halverwege de hoofdstraat waren, gingen Ray en ik langzamer lopen. Mijn schoenen zaten vol gruis. Het duurde even voor ik ze helemaal had leeggeklopt. Ray wachtte op me.

Terwijl ik overeind kwam, dacht ik na over hoe Jezus Jeruzalem binnenreed. Ik vroeg me af of het toen ook lente was. De dominee had vanmorgen in de kerk minutenlang gepraat over Palmпасen. Maar hij had niet gezegd wat voor weer het die dag was geweest. Ik hoopte dat het warm en zonnig was toen Jezus op een ezel de stad in reed.

De hoofdstraat van Red River was nu helemaal leeg. Maar ik kon me niet voorstellen dat de inwoners van Red River niet naar buiten zouden komen als Jezus een bezoekje aan ons dorp bracht. Ze zouden vast hun krotten in Hooverville of hun deelpachtershuisjes verlaten en van heinde en verre naar Red River

komen, dolblij dat ze Jezus mochten ontmoeten. Er woonden dan wel niet meer zoveel mensen in dit dorp, het waren er genoeg om Hem te verwelkomen.

Ik wist niet zeker of Jezus hier ook voor een ezel zou kiezen. Misschien zou Hij wel aan komen rijden op een oude, krakkemik-kige fiets. We zouden jammer genoeg geen palmtakken hebben om mee te zwaaien, zoals in Jeruzalem. Er groeide al eeuwen niets groens meer in Oklahoma. Maar de mensen zouden met hun armen zwaaien en 'hoi' roepen. Dat zou Jezus vast ook prima vinden. Hoi was een prima vervanger voor hosanna, vond ik.

Als Jezus in het dorp was, zou Hij waarschijnlijk niet rechtstreeks naar het huis van de dominee gaan, zoals Hij vroeger ook niet de schriftgeleerden en farizeeën opzocht. In plaats daarvan, dacht ik, zou Hij uitgebreid de tijd nemen om handen te schudden en schouderklopjes uit te delen aan het gewone volk van Cimarron County.

Ik hoopte alleen niet dat Hij ons zou zien als het soort mensen dat hun hoi alleen voor zondag bewaart en op maandag niks meer van Hem wil weten.

Voordat ik het wist, waren we het dorp al bijna uit. We zwierden wat rond achter het huis van de dominee. Toen we bij het hekje van zijn achtertuin kwamen, stond Ray plotseling stil. Hij bukte en gluurde door een gaatje in het tuinhek. Kom hier, gebaarde hij. Ik keek even om me heen om er zeker van te zijn dat niemand ons zag. Toen knielde ik naast Ray en probeerde zelf ook door het gaatje te kijken.

'Wat gebeurt daar?' vroeg ik, zo zachtjes als ik kon. Ik probeerde een groter gat te vinden in het hekwerk, zodat ik het beter kon zien.

Ray legde een vinger op zijn lippen. 'Sst!' Hij trok me naar zich toe. Met één oog dicht probeerde ik me te concentreren op wat er zich achter het hekje afspeelde. Aan de andere kant van de schutting stond de vrouw van de dominee. Iedereen noemde haar gekke Mabel, omdat ze behoorlijk in de war was.

Ik was een beetje bang voor gekke Mabel, zelfs al zei papa duizend keer dat ze geen vlieg kwaad deed. Maar ik had gezien dat ze dode slangen aan het tuinhok had gehangen, omdat ze hoopte dat het daardoor zou gaan regenen. Nou, als je daar al niet de rillingen van kreeg, dan wist ik het ook niet meer.

Gekke Mabel stond achter in de tuin rondjes te draaien, terwijl ze met een groezelige zakdoek door de lucht zwaaide. De trouwjurk die ze droeg, was ooit vast heel mooi geweest. Maar nu hing het kant er gerafeld bij en de stof was in de loop der jaren flink vergeeld. Toen ze haar rug naar ons toe draaide, zag ik dat ze de knopen van haar jurk maar gedeeltelijk had dichtgemaakt. Haar bleke, met moedervlekken bezaaide huid glom ons tegemoet.

De jurk hing losjes om haar schouders. Toen ze de jurk had gekocht, was ze zo te zien veel dikker geweest. Ik stelde me voor hoe gekke Mabel de afgelopen jaren was verschrompeld. Ze was zo dun, dat je elk bot in haar ruggengraat kon tellen. Ik voelde plaatsvervangende schaamte opkomen.

‘Wat is ze toch aan het doen?’ vroeg ik fluisterend. Ik keek Ray verbaasd aan.

‘Geen idee,’ was zijn antwoord. Hij legde weer een vinger op zijn lippen en gebaarde dat ik stil moest zijn.

Minutenlang keken we ademloos naar de vreemde dans die gekke Mabel opvoerde. We wisten best dat dit eigenlijk niet voor onze ogen bestemd was, maar toch bleven we kijken. Ik vroeg me af voor wie ze dit deed. Alleen voor zichzelf? Of misschien voor God?

Ik stond op en wilde weglopen. Ik had genoeg gezien. Maar Ray greep mijn arm en trok me weer naar zich toe.

De dominee riep iets naar buiten. Zijn stem klonk ieler dan ik gewend was van zijn preken. Gekke Mabel hoorde hem niet. Ze bleef met gesloten ogen ronddraaien en zwaaide met haar zakdoek.

Hij stapte naar buiten. Zijn bretels bungelden los op zijn heupen. Het overhemd dat hij ’s ochtends in de kerk had gedragen